

TÜYLÜ, ABDULLAH - HİCRAN, NEZMİYYE (2018). TÜRK VE AZERBAJCAN EDEBİYATINDA SEVGİ ŞİİRLERİ “ANTOLOJİ” CİLT: 1, SAKARYA: ORHUN YAYINLAR, ISBN 978-605-82128-2-4, 316 SAYFA

Ali ÇELİK*

Özet

Türk ve Azerbaycan Edebiyatında Sevgi Şiirleri “Antoloji” Cilt: 1 adlı eser, Abdullah Tüylü ve Nezmiyye Hicran tarafından hazırlanmıştır. Eserde Türkiye ve Azerbaycan’dan bazı şairlerin şiirlerine yer verilmiştir.

Bu çalışmada eserin genel tanıtımı yapılacak, ardından sonuç bölümünde tespit edilen bazı sorunlara değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Antoloji, Şiir, Sevgi, Türkiye, Azerbaycan.

TUYLU, ABDULLAH - HICRAN, NEZMIYYE (2018). LOVE POEMS IN TURKISH AND AZERBAIJAN LITERATURE "ANTHOLOGY" TOME: 1, SAKARYA: ORHUN PUBLICATIONS, ISBN 978-605-82128-2-4, 316 PAGES

Abstract

The named book *Love Poems in Turkish and Azerbaijan Literature "Anthology" Tome: 1* were prepared by Abdullah Tüylü and Nezmiyye Hicran. It were given poems of some of the poets from Turkey and Azerbaijan in this book.

General introduction of the book will be done and then some problems identified in the conclusion section will be mentioned

Key Words: Anthology, Poem, Love, Turkey, Azerbaijan.

Giriş

Yayın Bilgisi

Abdullah Tüylü ve Nezmiyye Hicran tarafından ortaklaşa hazırlanan *Türk ve Azerbaycan Edebiyatında Sevgi Şiirleri “Antoloji”* adlı eser 2018 yılında Sakarya’da bulunan Orhun Yayınları tarafından 316 sayfa olarak basılmıştır.

Yayın İçeriği

Azerbaycan Cumhuriyeti’nin kuruluşunun ve Kafkas İslâm Ordusu Hârekati’nin 100. Yılı anısına hazırlanan çalışmada Türk edebiyatından kırk dört şairden toplam altmış beş şiire; Azerbaycan edebiyatından da otuz üç şairden toplam altmış şiire yer verilmiştir. Genel toplamda yetmiş yedi şairden ve yüz yirmi beş şiirden oluşmaktadır. Eserde yer alan şairler şunlardır:

Türk edebiyatından: *Abdurrahim Karakoç (2), Ahmed Arif (1), Ahmet Hamdi Tanpınar (1), Ahmet Kutsi Tecer (1), Ahmet Muhip Dıranas (1), Ahmet Selçuk İlkan (4), Ali Akbaş (1), Abdullah Tüylü (1), Ataol Behramoğlu (1), Atilla İlhan (4), Bedri Rahmi Eyüboğlu (3), Behçet*

* Doktora Öğrencisi, Kırgızistan - Türkiye Manas Üniversitesi, Türkoloji Anabilim Dalı, el-mek: alicelik1989@yandex.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4963-1423>

Necatigil (1), Bekir Sıtkı Erdoğan (4), Cahit Sıtkı Tarancı (2), Cahit Külebi (1), Cemal Safi (3), Cemal Süreyya (1), Can Yücel (1), Didem Madak (1), Dursun Yelken (1), Edip Cansever (1), Enis Behiç Koryürek (1), Faruk Nafiz Çamlıbel (1), Gülten Akin (1), Hüseyin Nihal Atsız (1), İlhan Berk (1), İrfan Çiftçi (1), Karacaoğlan (1), Kul Aşık (1), Mehmet Nuri Parmaksız (1), Nurullah Genç (1), Fahrettin Özdemir (1), Orhon Seyfi Orhon (1), Orhan Veli Kanık (2), Özdemir Asaf (2), Sabahattin Ali (1), Turgut Uyar (2), Ümit Yaşar Oğuzcan (2), Yahya Kemal Beyatlı (1), Yavuz Bülent Bakiler (1), Yunus Emre (1).

Azerbaycan edebiyatından: *Baba Vəziroğlu (1), Bəxtiyar Vahabzadə (3), Cabir Novruz (2), Cəfər Cabbarlı (1), Əhməd Cavad (2), Eldar Baxış (1), Əliağa Kürçaylı (2), Ənvər Əlibəyli (2), Famil Mehdi (1), Fikrət Qoca (1), Həmid Nizki (1), Hüseyn Cavid (1), İslam Səfərli (3), Mədinə Gülgün (2), Məmməd Rahim (1), Mikayıl Müşfiq (5), Mirvarid Dilbazi (1), Nəbi Xəzri (2), Nəriman Həsənzadə (2), Nigar Rəfibəyli (1), Nüsrət Kəsəmənli (3), Osman Sarıvəlli (1), Qasım Qasımzadə (1), Ramiz Rövşen (3), Rəsul Rıza (2), Rüstəm Behrudi (1), Səməd Vurğun (1), Seyran Səxavət (1), Süleyman Rüstəm (5), Vaqif Səmədoğlu (1), Xəlil Rza Ulutürk (2), Zəlimxan Yaqub (2).*

Şekil 1. Türk ve Azerbaycan Edebiyatında Sevgi Şiirleri “Antoloji” Cilt: 1 adlı eserin kapağı.

Eserde verilen şiirler karşılıklı olarak hem Türkiye Türkçesine hem de Azerbaycan Türkçesine aktarılmıştır.

Eserin hazırlanışı hakkında şu bilgiler verilmektedir:

"Kelimenin tam ve gerçek anlamında kardeş olan bu iki halk, uzun süre iki ayrı siyasi sistem ve iki büyük ideolojik blokta karşı karşıya yer aldıkları için, birbirlerinden habersiz kalmışlardır. Bu yüzden konunun ilgilileri dışında, birbirlerinin edebiyatı, şiiri, sanatı hakkında çok şey bildikleri söylenemez. Türkiye'de bir üniversite bahçesinde olsa bile, beş Azeri şair adı sayacak ve ezbere iki Azeri şiiri okuyacak bir öğrenciye rastlamanın imkânı yoktur. Aynı şekilde Azerbaycan'da da beş Türk şairinin adını sayabilecek veya iki Türk şiirini okuyabilecek bir üniversite öğrencisine rastlamak mümkün olmadı." (Tüylü-Hicran, 2018: 18).

En azından şiir alanındaki boşluğun doldurulmasıyla ilk adım olması için şair, yazar, düşünür Nezmıyye Hicran hanımla güçlerimizi birleştirip iki edebiyatın en güzel şiirlerini derleyerek "Sevgi Şiirleri Antolojisi"ni hazırladık." (Tüylü-Hicran, 2018: 18).

Eserde yer alan şiirlerden birer örnek vermek gerekirse ilk olarak Türk edebiyatından Ataol Behramoğlu'nun "Aşk İki Kişiliktir" adlı şiiri ve onun Azerbaycan Türkçesine aktarımı şöyledir:

AŞK İKİ KİŞİLİKTİR

Değişir rüzgarın yönü

Solar ansızın yapraklar;

Şaşırır yolunu denizde gemi

Boşuna bir liman arar;

Gülüşü bir yabancının

Çalmıştır senden sevdiğini;

İçinde biriken zehir

Sadece kendini öldürecektir;

Ölümdür yaşanan tek başına

Aşk iki kişiliktir.

(Tüylü-Hicran, 2018: 44).

EŞQ İKİ NƏFƏRLİKDİR

Dəyişər rüzgarın yönü

Solar qəflətən yapraqlar.

İtirər yolunu dənizdə gəmi

Boşuna bir liman arayar...

Gülüşü bir yadın,

Çalmışdır səndən sevdiyini

İçində toplanan zəhər

Sadəcə özünü öldürəcəkdir

Ölümdür yaşanan tək başına

Eşq iki nəfərlikdir...

(Tüylü-Hicran, 2018: 45).

Azerbaycan edebiyatından Bəxtiyar Vahabzadə'nin Biri Sənsən, Biri Mən adlı şiiri ve onun Türkiye Türkçesine aktarımı da şu biçimdedir:

BİRİ SƏNSƏN, BİRİ MƏN

Bir bulağın iki gözü

Biri sənsən, biri mən,

Bir almanın iki üzü

Biri sənsən, biri mən.

Qoşa simin titrəməsi

Biri sənsən, biri mən.

Bir pərdənin iki səsi

Biri sənsən, biri mən.

BİRİ SENSİN BİRİ BEN

Bir pınarın iki gözü,

Biri sensin, biri ben.

Bir elmanın iki yüzü,

Biri sensin biri ben...

İki telin tiremesi,

Biri sensin, biri ben...

Bir perdenin iki sesi.

Biri sensin, biri ben...

Açık səma, göy qurşağı	Açık sema, gökkuşağı,
Biri sənsən, biri mən.	Biri sensin, biri ben...
Dan ulduzu, səhər çağı	Tan yıldızı, sabah çağı
Biri sənsən, biri mən.	Biri sensin biri ben.
Bu həyat da iki rəngdir	Bu hayat da iki renktir.
Biri sevinç, biri qəm.	Biri sevinç biri elem...
Sevinç kimdir, kədər kimdir?	Sevinç nedir, keder nedir?
O həm sənsən, həm də mən.	O hem sinsin, hem de ben...
Bu dünyaya biz gələli	Bu dünyaya biz geleli
Həm qəmlik, həm də sevinç.	Hem kederiz hem de sevinç.
Sən məndəsən, mən səndəyəm,	Sen bendesin, ben sendeyim,
Gözəldir qəmdə sevinç.	Güzeldir kederde sevinç...
(Tüylü-Hicran, 2018: 180).	(Tüylü-Hicran, 2018: 181).

Eserde verilen şiirlerin ardından hem Türkiye hem de Azerbaycan şairlerinin sözlüğü adı altında şairler hakkında çok kısa bilgiler ve bazı eserlerinin isimleri verilmiştir.

Değerlendirme ve Sonuç

Hazırlanan çalışma Türkiye ve Azerbaycan arasındaki kültürel ilişkilere katkı sağlaması bakımından önemlidir. Her iki ülke, edebiyat -özellikle şiir- alanında birbirlerini tanıma fırsatı yakalayacaktır. Hazırlanan eserde birtakım kusurlar bulunmaktadır. Bunları şöyle sıralamak uygun olacaktır:

a) Eserin dış kapak ile iç kapak arasında ufak bir fark vardır. Dış kapakta *Türk ve Azerbaycan Edebiyatında Sevgi Şiirleri "Antoloji" Cilt: 1* olarak yazılırken; iç kapakta ise *Türk ve Azerbaycan Edebiyatında Sevgi Şiirleri "Antolojisi"* diye belirtilmektedir. Ayrıca "Ön Söz" kısmında da "...iki edebiyatın en güzel şiirlerini derleyerek "Sevgi Şiirleri Antolojisi"ni hazırladık" (Tüylü-Hicran, 2018: 13) şeklinde bir bilgi de bulunmaktadır. Bundan dolayı dış kapakta *Antolojisi* olarak yazılmalıydı. Ayrıca iç kapaktaki başlıkta yazı karakterlerinden sekiz adedi farklı tiptedir.

b) Eserin "Ön Söz"ünde "*Türkiye ile Azerbaycan; Türk milletinin kurduğu iki ayrı devlettir. Şair Bahtiyar Vahapzade'nin dediği gibi "Bir ananın iki oğludur, kardeşirler. Bu çok veciz olarak "iki devlet bir millet" şeklinde dile getirilmiştir.*" (Tüylü-Hicran, 2018: 13) şeklinde bir paragrafta başlar. Bu ifadelerle bakıldığında Türkiye ve Azerbaycan'da yaşayan Türkler arasında kan bağı olduğu görülür; ancak yine "Ön Söz" kısmında eserin hazırlanmasının amacıyla şöyle bir cümle geçmektedir: "...beş Azeri şair adı sayacak ve ezbere iki Azeri şiiri okuyacak bir öğrenciye rastlamanın imkânı yoktur. Aynı şekilde Azerbaycan'da da beş Türk şairinin adını sayabilecek veya iki Türk şiirini okuyabilecek bir üniversite öğrencisine rastlamak mümkün olmadı." (Tüylü-Hicran, 2018: 18). Şimdi bu cümlelere bakıldığında iki farklı millet varmış gibi bir algı vardır. Bunlar Azeri ve Türk. Ancak paragrafın başında "bir millet iki devlet ve aynı ananın iki oğludur, kardeşidir" diye bahsedilmektedir. Demek ki giriş kısmıyla sonraki kısım birbiriyle çelişmektedir. Ayrıca Azerice ifadesinin de kullanılmaması gerekirdi. Çünkü Azeri kelimesi, Türkleri bölmede bir tür siyasi araç olmuştur.

c) Çalışma iki temel bölüme ayrılır: "Türk Edebiyatında Sevgi Şiirleri" ve "Azerbaycan Edebiyatında Sevgi Şiirleri". Aslında Türk Edebiyatı ana başlık olup alt başlıklar ise Türkiye Edebiyatında Sevgi Şiirleri ile Azerbaycan Edebiyatında Sevgi Şiirleri şeklinde düzenlenmeliydi. Yahut farklı bir başlık da verilebilirdi. Çünkü başlıklarından biri millet adı iken diğeri ülke adı olmuştur.

Güzel amaçlarla hazırlanan eserde bazı hataların bulunması, sonraki yapılacak baskılarda daha dikkatli olmasına sebebiyet vermektedir. Kimi zaman eserlerde defalarca yapılan kontrollere rağmen bazı imlâ hataları bulunabilmektedir. Ancak varlığını, iddiasını savunduğumuz bazı şeyler, destekleyici cümlelerle açıklanamazsa dikkatli bir okuyucunun esere karşı bakış açısında değişiklikler olabilmektedir. Diğer taraftan eseri hazırlayanlardan biri Türkiye Türklerinden diğeri de Azerbaycan Türklerindedir. Azeri kelimesinin "Ön Söz"de kullanılması yazarların bu duruma nasıl kayıtsız kaldığı anlaşılabilir değildir.

ç) Eserin konusu bakımından iki lehçeye aktarmalı olarak hazırlanması, alanında ilk olma özelliği taşımaktadır. Lehçeler arası aktarmalar yapılmasında, örnek çalışmalardan biri olarak kullanılmasına fayda sağlamaktadır.

Tespit edilen bazı hataların dikkate alınması, sonraki hazırlanacak ciltler için bir ön uyarıcı olacaktır. Emek verilerek hazırlanan eserlerdeki bazı hatalar, basımı gerçekleştikten sonra düzeltilememektedir. Okuyucularda, arşivlerde hatalarla birlikte kendine yer edinmektedir.

Kaynakça

TÜYLÜ, A.-HİCRAN, N. (2018). *Türk ve Azerbaycan Edebiyatında Sevgi Şiirleri "Antoloji" Cilt: 1*. Sakarya: Orhun Yayınları.